

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 71 0 P 076346 12 Rev
Banja Luka: 29.5.2014. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija Biljane Tomić, kao predsjednika vijeća, Senada Tice i Tanje Bundalo, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice D. L. iz B. L., Ul. ... br. ..., koju zastupa R. P., advokat iz B. L., ... br. ..., protiv tuženog PPS RS a.d. B. L., Ul. ... br. ..., koga zastupa punomoćnik - zaposlenik J. B., radi zaštite prava iz radnog odnosa, vrijednost predmeta spora 12.617,62 KM, odlučujući o reviziji tužiteljice protiv presude Okružnog suda u Banjoj Luci broj: 71 0 P 076346 11 GŽ od 31.10.2011. godine, na sjednici održanoj 29.5.2014. godine, donio je

P R E S U D U

Revizija se odbija.

Odbija se zahtjev tužiteljice za naknadu troškova na ime sastava revizije u iznosu od 1.974,37 KM.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Banjoj Luci broj: 71 0 P 076346 09 P od 21.04.2011. godine, odbijen je tužbeni zahtjev tužiteljice kojim traži da se ugovor o radu na određeno vrijeme koga su tužiteljica i tuženi zaključili 23.02.2009. godine pod brojem: 1-814/09, smatra ugovorom o radu na neodređeno vrijeme, te da se utvrdi da je tužiteljica, temeljem ugovora o radu broj: 1-814/09 od 23.02.2009. godine, zasnovala kod tuženog radni odnos na neodređeno vrijeme i da se tuženom naloži da tužiteljicu vrati na posao i rasporedi na radno mjesto šalterskog radnika ili na drugo radno mjesto u skladu sa školskom spremom iste i drugim sposobnostima stečenim radom, kao i da na ime tužiteljice nadležnim Fondovima u RS uplati doprinose i druge zakonske obaveze, počev od 01.6.2009. godine do vraćanja na posao.

Odbijen je tužbeni zahtjev tužiteljice u dijelu kojim traži da se tuženi obaveže da joj isplati na ime naknade materijalne štete, u vidu izgubljene zarade zbog nezakonitog prestanka radnog odnosa, sljedeće iznose:

-za jun mjesec 2009. godine iznos od 639,38 KM, sa zakonskom zateznom kamatom, počev od 05.7.2009. godine do konačne isplate;
za jul mjesec 2009. godine iznos od 638,38 KM, sa zakonskom zateznom kamatom, počev od 05.8.2009. godine do konačne isplate;
-za avgust mjesec 2009. godine iznos od 639,87 KM, sa zakonskom zateznom kamatom, počev od 05.9.2009. godine do konačne isplate;

-za septembar mjesec 2009. godine iznos od 642,87 KM, sa zakonskom zateznom kamatom, počev od 05.10.2009. godine do konačne isplate;
-za oktobar mjesec 2009. godine iznos od 642,87 KM, sa zakonskom zateznom kamatom, počev od 05.11.2009. godine do konačne isplate;
-za novembar mjesec 2009. godine iznos od 642,87 KM, sa zakonskom zateznom kamatom, počev od 05.12.2009. godine do konačne isplate;
-za decembar mjesec 2009. godine iznos od 642,87 KM, sa zakonskom zateznom kamatom, počev od 05.01.2010. godine do konačne isplate;
-za januar mjesec 2010. godine iznos od 642,87 KM, sa zakonskom zateznom kamatom, počev od 05.02. 2010. godine do konačne isplate;
-za februar mjesec 2010. godine iznos od 642,87 KM, sa zakonskom zateznom kamatom, počev od 05.3.2010. godine do konačne isplate;
-za mart mjesec 2010. godine iznos od 642,87 KM, sa zakonskom zateznom kamatom, počev od 05.4. 2010. godine do konačne isplate;
-za april mjesec 2010. godine iznos od 642,87 KM, sa zakonskom zateznom kamatom, počev od 05.5.2010. godine do konačne isplate;
-za maj mjesec 2010. godine iznos od 642,87 KM, sa zakonskom zateznom kamatom, počev od 05.6.2010. godine do konačne isplate;
-za jun mjesec 2010. godine iznos od 642,87 KM, sa zakonskom zateznom kamatom, počev od 05.7.2010. godine do konačne isplate;
-za jul mjesec 2010. godine iznos od 642,87 KM, sa zakonskom zateznom kamatom, počev od 05.8.2010. godine do konačne isplate;
-za avgust mjesec 2010. godine iznos od 642,87 KM, sa zakonskom zateznom kamatom, počev od 05.9.2010. godine do konačne isplate;
-za septembar mjesec 2010. godine iznos od 646,05 KM, sa zakonskom zateznom kamatom, počev od 05.10.2010. godine do konačne isplate;
-za oktobar mjesec 2010. godine iznos od 646,05 KM, sa zakonskom zateznom kamatom, počev od 05.11.2010. godine do konačne isplate;
-za novembar mjesec 2010. godine iznos od 646,05 KM, sa zakonskom zateznom kamatom, počev od 5.12.2010. godine do konačne isplate;
-za decembar mjesec 2010. godine iznos od 646,05 KM, sa zakonskom zateznom kamatom, počev od 05.01.2011. godine do konačne isplate;

Odbijen je tužbeni zahtjev tužiteljice u dijelu kojim traži da se tuženi obaveže da joj isplati na ime neisplaćenog regresa za 2010. godinu iznos od 400,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 31.12.2010. godine do konačne isplate.

Odlučeno je da svaka stranka snosi svoje troškove postupka.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj: 71 0 P 076346 11 Gž od 31.10.2011. godine, žalba tužiteljice je odbijena i prvostepena presuda potvrđena, a odbijen je i zahtjev tužiteljice za naknadu troškova na ime sastava žalbe u iznosu od 702,00 KM.

Rješenjem broj: 71 0 P 076346 11 GŽ od 08.02.2012. godine, drugostepeni sud je ispravio izreku presude, tako što umjesto broja i datuma "71 0 P 030964 08 P od 14.03.2011. godine" nakon ispravke stoji "71 0 P 076346 09 P od 21.04.2011. godine".

Tužiteljica revizijom pobija drugostepenu odluku zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da se revizija usvoji, pobijana odluka preinači i tužbeni zahtjev usvoji ili da se ukine i predmet vrati istom sudu na ponovno suđenje. Tužiteljica je istakla i zahtjev da se tuženi obaveže na naknadu cjelokupnih troškova postupka, uključujući i troškove na ime sastava revizije u iznosu od 1.974,37 KM.

Tuženi u odgovoru predlaže da se revizija odbije.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora je zahtjev tužiteljice da se utvrdi da se ugovor o radu na određeno vrijeme, broj: 1-814/09 od 23.02.2009. godine, smatra ugovorom o radu na neodređeno vrijeme, da se utvrdi da je tužiteljica temeljem tog ugovora o radu zasnovala kod tuženog radni odnos na neodređeno vrijeme i da se tuženom naloži da je vrati na posao i rasporedi na radno mjesto šalterskog radnika ili na drugo radno mjesto, te da joj na ime naknade isplati izgublenu zaradu u periodu od juna mjeseca 2009. godine do kraja decembra 2010. godine, u iznosima navedenim u izreci prvostepene presude.

Između stranaka nije sporno da je, radi privremenog povećanja obima posla, tuženi sa tužiteljicom 01.9.2008. godine zaključio ugovor o radu na određeno vrijeme broj: 1-6267/08 i da je tužiteljica raspoređena na radno mjesto šalterskog radnika u „Šalterskom odjeljenju“- RJ PSC B. L. Navedeni ugovor zaključen je sa trajanjem do 28.11.2008. godine, a da su stranke prije njegovog isteka, dana 24.11.2008. godine zaključile novi ugovor broj: 1-7484/08 sa trajanjem do 28.02.2009. godine. Dana 23.02.2009. godine stranke su zaključile novi ugovor o radu na određeno vrijeme broj: 1-814/09 koji je trajao do 31.5.2009. godine, kada je tuželjici prestao radni odnos kod tuženog.

Takođe nije sporno da je tužiteljica u vrijeme prestanka radnog odnosa 31.5.2009. godine, bila u drugom stanju.

Polazeći od ovako utvrđenog činjeničnog stanja, koje ne može biti predmet pobijanja i ocjenjivanja u ovom revizijskom postupku s obzirom na izričitu zabranu sadržanu u odredbi člana 240. stav 2. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj: 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13-u daljem tekstu: ZPP), primjenom odredbe člana 15., 16., 17. i 18. Zakona o radu („Službeni glasnik RS“, broj: 38/00, 40/00, 47/02, 38/03, 66/03 i 20/7-prečišćeni tekst broj: 55/07-u daljem tekstu: ZR), prvostepeni sud je odbio tužbeni zahtjev.

U obrazloženju odluke se ističe da tužiteljica nije ostvarila kod tuženog radni odnos u kontinuitetu dužem od dvije godine, da je znala da zaključuje ugovore o radu na

određeno vrijeme i da nije dokazala da je na dan isteka ugovora bila na porodiljskom odsustvu.

Drugostepeni sud u cijelosti prihvaća činjenična utvrđenja i pravne zaključke prvostepenog suda, iz kog razloga odbija žalbu tužiteljice i potvrđuje prvostepenu presudu.

Drugostepena odluka je pravilna.

Tuženi je 25.6.2007. godine pod brojem: 1-01-1810-1/07 donio Pravilnik o sistematizaciji radnih mjesta kojim je, kod radnog mjesta pod šifrom „229/09-05. šalterski radnik“, predvidio 18 izvršilaca. Dana 21.02.2008. godine, pod brojem 1.-1810-3/07, tuženi je donio Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o sistematizaciji radnih mjesta (stupio na snagu 29.02.2008. godine), kojim je povećao broj izvršilaca „šalterskih radnika“ na 22.

Tuženi nije osporio navode tužiteljice da je na dan 01.9.2008. godine, kada su zaključili prvi ugovor o radu na određeno vrijeme broj: 1-6267/08, kao i na dan 23.02.2009. godine, kada su zaključili ugovor broj: 1-184/09, čijim istekom joj je prestao radni odnos kod tuženog, navedena sistematizacija bila na snazi i da sva sistematizovana radna mjesta za šalterske radnike nisu bila popunjena.

Odredbom člana 15. stav 1. ZR propisano je da se ugovor o radu može zaključiti na neodređeno vrijeme i na određeno vrijeme. Saglasno odredbi člana 16. stav 1. ZR, ugovor o radu na određeno vrijeme ne može se zaključiti na period duži od dvije godine, a zaključuje se u slučajevima izvršavanja posla koji traje do šest mjeseci, privremenog povećanja obima posla, zamjene odsutnog radnika do godinu dana i obavljanja posla čije je trajanje unaprijed određeno prirodom i vrstom posla (stav 2.). Ukoliko je ugovor zaključen suprotno odredbi stava 2. ovog člana, smatra se ugovorom o radu na neodređeno vrijeme (član 16. stav 3.) Radni odnos zasnovan na osnovu ugovora o radu zaključenog na određeno vrijeme, prestaje istekom roka određenog tim ugovorom, ako se radnik i poslodavac drugačije ne dogovore (stav 4.).

Zaključenje ugovora o radu na neodređeno vrijeme je pravilo, a zaključenje ugovora na određeno vrijeme predstavlja izuzetak koji je zakonodavac predvidio u taksativno određenim slučajevima. Zaključenju ugovora o radu na određeno vrijeme, pristupa se u situaciji kada je kod poslodavca popunjena sistematizacija za određeno radno mjesto, ali se pojave razlozi predviđeni u članu 16. stav 2. ZR koji uslovljavaju da se pristupi zaključivanju ugovora o radu na određeno vrijeme sa jednim ili većim brojem lica. „Argumentum a contrario“, ako poslodavac nije za određeno radno mjesto popunio broj izvršilaca prema predviđenoj sistematizaciji, a pojavi se povećani obim posla (kao u konkretnom slučaju), zbog čega je potrebno primiti u radni odnos novog zaposlenika, poslodavac ne može sa novim zaposlenikom zaključiti ugovor o radu na određeno vrijeme, nego ugovor o radu na neodređeno vrijeme.

Iz napred iznesenih činjenica, a koje su utvrđene tokom prvostepenog postupka, proizilazi zaključak da je tuženi sa tužiteljicom zaključio ugovor o radu na određeno vrijeme suprotno odredbi člana 16. stav 2. ZR, čime je stvoren uslov da se njen ugovor može smatrati kao ugovor o radu zaključen na neodređeno vrijeme (član 16. stav 3. ZR).

Međutim, nužno je imati u vidu da zakonski propisi kojima se regulišu radni odnosi predviđaju i rokove prekluzivnog karaktera za zaštitu prava u radnom sporu koji, ako se propuste, dovode ne samo do gubljenja prava na pokretanje radnog spora, nego i do gubljenja samog prava koje bi u tom sporu bilo predmet zaštite. Propuštanje ovih prekluzivnih rokova sprečava sud da odlučuje o zakonitosti prestanka radnog odnosa koliko god taj prestanak, u suštini, bio i nezakonit.

Odredba člana 118. ZR propisuje: “Radnik koji smatra da mu je poslodavac povrijedio pravo iz radnog odnosa, može da podnese tužbu nadležnom sudu za zaštitu tog prava. Pravo na podnošenje tužbe nije uslovljeno prethodnim obraćanjem radnika poslodavcu za zaštitu prava“ (stav 1.); „Tužbu za zaštitu prava radnik može podnijeti u roku od jedne godine od dana saznanja za povredu prava, a najdalje u roku od tri godine od dana učinjene povrede“ (stav 2.). U smislu početka računanja subjektivnog jednogodišnjeg roka iz člana 118. stav 2. ZR, smatra se dan kada je radnik doznao da je njegovo pravo uskraćeno, ograničeno ili na drugi način narušeno.

Tužiteljica je imala saznanje o povredi prava iz radnog odnosa sa 01.9.2008. godine, kada je zaključila prvi ugovor o radu na određeno vrijeme, a ne sa 23.02.2009. godine kada je zaključila ugovor o radu na određeno vrijeme čijim istekom joj je sa 31.5.2009. godine prestao radni odnos kod tuženog. Ovo, što je logična pretpostavka da se tužiteljica zaključenjem ugovora upoznala sa svim relevantnim unutrašnjim pravnim aktima tuženog, a to svakako jeste Pravilnik o sistematizaciji radnih mjesta, te da se taj pravilnik, u periodu od 01.9.2008. godine do 31.5.2009. godine, nije mijenjao kada je u pitanju broj izvršilaca njenog radnog mjesta.

Kako je tužba podnesena 28.12.2009. godine to je ista neblagovremena, jer je podnesena po proteku subjektivnog prekluzivnog roka od jedne godine od dana saznanja za povredu. U situaciji kada se može primijeniti subjektivni rok, isključena je mogućnost primjene trogodišnjeg objektivnog roka.

Naprijed izneseni razlozi ukazuju da je tužbu u ovoj pravnoj stvari trebalo odbaciti na osnovu odredbe člana 67. tačka 2. ZPP u vezi sa odredbom člana 118. ZR, ali obzirom da je tužbeni zahtjev tužiteljice odbijen to su pravne posljedice iste.

U odnosu na ostale revizione prigovore, ukazuje se da je odredbom člana 77. ZR propisano da poslodavac ne može odbiti da primi u radni odnos ženu zbog toga što je trudna, niti joj može otkazati ugovor o radu zbog trudnoće ili zbog toga što žena koristi porodiljsko odsustvo.

Tužiteljica je zaključila ugovor o radu na određeno vrijeme 01.9.2008. godine i u tom momentu, obzirom da je porođaj uslijedio 15.7.2009. godine, nije mogla biti u

drugom stanju, tako da je pravilan zaključak nižestepnih sudova da tužiteljica nije dokazala navode da je, zbog trudnoće, bila primorana da zaključi ugovor o radu na određeno vrijeme. U vrijeme zaključenja posljednjeg ugovora o radu na određeno vrijeme (23.02.2009. godine), tužiteljica jeste bila u drugom stanju.

Odredba člana 132. ZR propisuje da se radniku ugovor o radu ne može otkazati u smislu odredbe član 126. stav 1. tačka 2. za vrijeme trudnoće, porodijskog odsustva, roditeljskog odsustva i skraćenog rada radi njege djeteta. Znači, u svim drugim slučajevima u kojima poslodavac može otkazati radniku ugovor o radu, trudnoća radnice nije zakonska zapreka za otkaz.

U konkretnom slučaju, tužiteljici je radni odnos po sili zakona prestao istekom vremenskog perioda na koji je zaključen, što je saglasno odredbi člana 16. stav 3. ZR.

Privremenu nesposobnost za rad utvrđuje nadležni ljekar ili komisija (ovisno o dužini vremena privremene nesposobnosti) i o tome se izdaje potvrda (član 30. Zakona o zdravstvenom osiguranju („Službeni glasnik RS“, broj: 18/99, 51/01, 70/01, 51/03, 17/08, 1/09 i 106/09). U slučaju privremene spriječenosti za rad radnik je dužan da, najkasnije u roku od tri dana od dana nastupanja privremene spriječenosti za rad u smislu propisa o zdravstvenom osiguranju, o tome dostavi poslodavcu potvrdu nadležnog ljekara (član 89. stav 1. ZR).

Tužiteljica nije dokazala da je imala potvrdu nadležnog ljekara ili komisije koja se odnosi na njenu privremenu spriječenost za rad u vrijeme isticanja ugovora o radu, kako su pravilno utvrdili i nižestepeni sudovi. Napomena ljekara od 16.4.2009. godine unesena pri kontrolnom pregledu tužiteljice, da joj se „preporučuje mirovanje“, ne može biti zamjena za potvrdu o privremenoj spriječenosti za rad koju je dužna priložiti u smislu odredbi navedenih zakonskih odredbi.

Obzirom da je revizija odbijena, to se i zahtjev tužiteljice za naknadu troškova na ime sastava revizije u iznosu od 1.1974,37 KM ukazuje neosnovanim.

Temeljem člana 248. ZPP odlučeno je kao u izreci.

Predsjednik vijeća:
Biljana Tomić

Za tačnost opravka ovjerava
rukovodilac sudske pisarnice
Amila Podraščić